

Läkare mot kärnvapen Læger mod kernevåben

Informationsblad - Svenska läkare mot kärnvapen (SLMK) - Danske læger mod kernevåben (DLMK)
Newsletter - The Swedish and Danish Sections of IPPNW,
International Physicians for the Prevention of Nuclear War

Nr 111 JANUARI 2008

”Have you ever considered the consequences of a nuclear attack here in London?”

IPPNW- studenter på Trafalgar Square pratar med förbipasserande om kärnvapen.
Läs om Project Target X, sid 18 och baksidan.

Summary in English

– It's time for a peaceful chain reaction. Let's start it together! Next time you have tea with someone; talk about a nuclear weapon free world. With this friendly appeal, Swedish IPPNW students started their most recent project *Nuclear Weapon Free – My cup of tea*. In front of the Swedish Parliament building, a group of medical students invited passers-by to a nice cuppa and a conversation about nukes. One of the first tea-drinkers was Hiroshima Mayor Tadatoshi Akiba, leader of the organization Mayors for Peace, on a Stockholm visit to lecture at a conference on Human Rights. See pictures on central spread!

In this number of LMK we have an exclusive leading article. Gösta Artursson, former head of the ICU for burn victims at Uppsala University Hospital

and chairman of SLMK 1982-1986, writes about *What was, what is and what will be, SLMK in the eighties and today*. Professor Artursson's key message is that although we have not reached our super-goal, the abolition of all nuclear weapons, SLMK of today is in a good position to contribute to it: the SLMK student activities all over the world are successful and two SLMK members, Gunnar Westberg and Hans Levander, have prominent IPPNW positions.

"Nuclear weapons makeover" is the title of an interesting article by Lars Rydén och Stefan Björnson, members of *Swedish Scientists and Engineers against Nuclear Weapons*. Rydén and Björnson stress the importance of using all possible democratic means to pre-

vent new types of nukes replacing old ones, which might create a kind of perpetuum mobile for nuclear weapons technique.

In November, IPPNW conference *Nuclear Weapons: The Final Pandemic* took place in London. We present two reports from the conference. The first one is about the project *Target X*, where IPPNW-students put a large red cross on the ground at Trafalgar Square and asked passers by "Have you ever considered the consequences of a nuclear attack here in London?" inviting them to a conversation about the threat of nukes. The second report, written by Chairperson Frida Sundberg, describes the disastrous effects a regional nuclear war would have on the global climate.

JAN LARSSON, ULF KÖNIG

DLMK/SLMK – presentation

Läkare mot kärnvapen är en kvartalstidskrift som ges ut av föreningen Svenska läkare mot kärnvapen (SLMK) och Danske læger mod kernevåben (DLMK). SLMK har ca 5000 läkare, medicinstudenter och stödpersoner som medlemmar; DLMKs medlemsantal är ca 350. Föreningarna är de svenska och danska grenarna av *International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW)* med ca 150 000 läkare i ca 50 länder som medlemmar. SLMK, DLMK och IPPNW är politiskt och religiöst obundna organisationer med målet att avskaffa kärnvapnen genom att sprida saklig information om kärnvapnens medicinska effekter. IPPNW har huvudkontor i Boston och leds av två ordföranden ("co-presidents").

Författaranvisningar

Redaktionen välkomnar manuskript som behandlar SLMKs/DLMKs arbetsområde. Bidragen tas helst emot via e-post, som bifogat Worddokument. Det går även bra att skicka texten på diskett/cd. Bifoga gärna foton, allra helst digitala bilder med hög upplösning. Papperskopior går också bra. Fäst inga gem på foton och skriv inget på dem, ej heller på baksidan – sätt istället en nummeretikett på baksidan och bifoga bildtext separat. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera och korta bidragen. Tiden från manusstopp till postdistribution har kortats till en månad för att tidningens innehåll ska bli färskare. Detta kräver att **tidpunkten för manusstopp iakttas strikt**.

Från redaktörerna

Omslagsbilden är tagen under Target X i London i samband med konferensen *Nuclear Weapons: The Final Pandemic*. Läkarstudenter satte på sig sina vita rockar, lade ut ett rött kryss och informerade om kärnvapen. På bilden förklarar Margrethe från Norge vad det röda krysset står för. Läs mer på sid 18 och på baksidan.

Foto: Åsa Lindström

Utgivningsplan

Nr	Manusstopp	Distribution
112	1/2 -08	mars
113	1/5 -08	juni
114	1/9 -08	oktober
115	1/12 -08	januari

Svenska Läkare mot Kärnvapen

Informationsblad nr 111, januari 2008
ISSN: 1400-2256 Upplaga: ca 6 000 ex

Ansvarig utgivare:

Jan Larsson
Linnégatan 2 H
753 32 UPPSALA
Tel 018-14 62 12
E-post: jan.larsson@slmk.org

Red för detta nr:

Jan Larsson och
Ulf König

Tryckeri:

Perstorps Tryckeri AB
Perstorp

Grafisk red. & formgivn:

Gösta Mårtensson
Mossvägen 20
284 34 Perstorp
Tel: 0435-356 45
E-post: info@pptryck.se

Manusstopp för nästa nr (112): 1 februari, 2008

Manus till nästa nr skickas till: Jan Larsson (adress ovan)

Prenumerationsärenden handläggs av kansliet i Perstorp, adr se sid 3.

Tryckt på miljögodkänt papper.

AKTUELLA SLMK-ADRESSER M M

SLMKs ordförande

Frida Sundberg
Norra Ågatan 5B
416 49 Göteborg
Tel 031-700 88 08
E-post:
frida.sundberg@slmk.org

Kanslichef

Klas Lundius
Håkantorpsmölle
284 91 Perstorp
Tel: 0435-351 58
Fax: 0435-353 27
Mobil: 070-520 83 58
E-post:
klas.lundius@slmk.org

Medlemsreg o bokföring

Margareta Gustafsson
Tel: 0435-351 58
Fax: 0435-353 27
E-post:
margareta.gustafsson@slmk.org

Kansli för Stockholmsregionen

Annika Rådberg
Svenska Läkarförbundet
(Villagatan 5), Box 5610
114 86 Stockholm
Tel: 08-790 33 05
E-post: annika.radberg@slf.se

Läkarfonden för Förebyggande av Kärnvapenkrig

Postgiro: 90 10 90 – 1
Bankgiro: 901 – 0901

Medlemsavgift 2008:

290 kr resp 100 kr (stud),
sätts in på pg 90 10 90 – 1
eller bg 901 – 0901
Prenumeration på "Läkare
mot kärnvapen" ingår.

SLMKs hemsida:

www.slmk.org

IPPNW:s hemsida:

www.ippnw.org

* * *

Landsnummer – telefon:

Sverige: 0046 -
Danmark: 0045 -

AKTUELLA DLMK-ADRESSER:

Se sid 22

INNEHÅLL NR 111

Bakåt – nuet – framåt Ledare - SLMK på 1980-talet och idag	4
Vad säger politikerna i Bryssel?	7
Bokrecension: Peter Handberg Undergångens skuggor, Missiler och möten	8
En Borgmesteres Weekend	9
Kampagne overfor de danske borgmestre	9
Hiroshimas borgmästare Tadatoshi Akiba på besök i Stockholm	10
"Nuclear Weapon Free – My cup of tea"	11
MITTUPPSLAGET Bilder från aktionen "Nuclear Weapon Free – My cup of tea" på Mynttorget vid Riksdagshuset i Stockholm	12
Nuclear weapons makeover. En ny generation kärnvapen på gång?	14
Internationell utblick	16
Target London Nuclear Weapons: The Final Pandemic	18
Klimat effekter visar det motsägelsefulla i begreppet "begränsat regionalt kärnvapenkrig"	19
Formandsberetning 2006 – 2007	21
DLMK:s bestyrelse	22
SLMK:s styrelse 2007-2008	23
Target Europa	24

Bakåt – nuet – framåt SLMK på 1980-talet och idag

I början av 1980-talet när IPPNW och SLMK bildades (1980 resp 1981), hade USA och Sovjet tillsammans 50 700 kärnvapen med en sammanlagd sprängkraft motsvarande en miljon Hiroshimabomber. Detta trots att betydande ansträngningar gjorts att bromsa kapprustningen: partiella provstoppavtalet (PTBT) 1963, icke-spridningsavtalet (NPT) 1970, anti-ballist-missilfördraget (ABM) 1972.

Så naturligtvis blev vårt gemensamma supermål en kärnvapenfri värld! Det var så uppenbart för oss pionjärer, att om vi som läkare kunde sprida kunskaperna om de katastrofala verkningarna av ett kärnvapenkrig så skulle alla förstå.

Vårt främsta initiala arbete var grundläggande informations- och kunskapspridning inom läkarkåren och medlemsvärvning. Vi lyckades bra med det. Redan efter tre år hade vi över 6000 medlemmar, 25 procent av den svenska läkarkåren. Många började också arbeta aktivt i studiecirklar, på klinikmöten och regionala konferenser. Kärnvapnens oerhörda medicinska skadeverkningar togs upp i katastrofmedicin för läkarstuderande.

År 1984 publicerades WHO:s rapport *Effects of nuclear war on health and health services*. Rapporten sändes ut till samtliga föreningsmedlemmar och blev av stort värde i undervisningen.

Den stora anslutningen av läkare innebar att vi kunde göra en geografisk uppdelning i sju lokala regioner. Informationsspridningen ökade. Dessutom var i stort sett alla medicinska specialiteter representerade. Vi byggde upp en kunskapsbank som täckte

ett kärnvapenkrigs tidiga effekter på hälsa, sjukvård och miljö och beskrev skador av tryckvåg, värmevåg och joniserande strålning. Vi lärde oss hur man kan ge obehaglig och potentiellt ångestskapande information till barn, ungdom och vuxna, till professionella och lekmän. Viktigt var att förstå vårt försvar mot sådan information: att slå dövörat till, bli hjälplös eller fientlig och – den farligaste försvarsreaktionen – uppgivenhet och apati, då allt uppfattas som meningslöst. Men den värsta katastrofen är att inte se katastrofen.

SLMK etablerade samarbete med en rad andra yrkesgrupper mot kärnvapen: ingenjörer, forskare och psykologer. Vår kunskap ökade.

Internationella kontakter togs på många sätt. Genom entusiastiskt arbete av framförallt Hans Levander genomfördes trilateral möten mellan läkare från SLMK samt från länder öst och väst om järnridån. Samarbete med tredje världen blev också viktigt. Vi lever ju i en farligt överrustad och undernärld värld som påverkar oss alla. Vägledande var Helen Caldicott, moder till *The Nuclear Freeze Movement*, som gjorde flera besök i Europa och Sverige och presenterade sin film *If you love this planet* och sina böcker *Missile Envy* och *Nuclear Madness*. I mitt arbete under många år som *Chairman for Disaster Medicine* i *International Society for Burn Injuries* (ISBI) såg jag till att vi vid våra årliga WHO-konferenser i Genève på agendan alltid hade medicinska effekter av kärnvapenkrig.

Information till våra politiskt valda

ansåg vi mycket viktig. Ett första tillfälle erbjöds vid ett i god tid planerat sammanträde med försvarsutskottet. Där borde ju intresset för ett kärnvapenkrigs fasansfulla konsekvenser vara stort. Men en, säger en, riksdagsman kom. En privatlektion alltså. Vi hade missat korridorlobbyismen. Jag kom osökt att tänka på min gode vän (och sångarbroder i Allmänna sången i Uppsala) Tage Danielsson:

För den trötta samhällskroppen
vore kanske bästa boten
ifall tankarna från toppen
kom från roten

Under arbetet med att utveckla en ny strategi för att få bättre kontakt med politiker jobbade vi samtidigt vidare med opinionen på gräsrotsnivå.

I takt med ökande medlemsantal i SLMK med allt fler kolleger som åtog sig olika arbetsuppgifter, inte minst i regionerna, ökade samarbetet med IPPNW. Vi kunde sända delegater till IPPNW:s internationella kongresser. Vid dessa finns ofta politiker från värdlandet och representanter från WHO, FN och världsreligionerna som aktiva delegater och föredragshållare. Detta stryker under att vår läkarrörelses budskap är av yttersta vikt och därför måste beaktas världen över. Kongresserna har en unik genomslagskraft.

De starkaste intrycken från IPPNW:s första kongresser var föreläsningarna av de båda grundarna Jevgenij Chazow från Moskva och Bernard Lown från Boston.

Chazow talade om våra illusioner

om att kunna vinna och överleva ett kärnvapenkrig, att tro att medicinsk hjälp skulle finnas, att upprustningen gav trygghet.

Lown i sin tur kom med dramatiska, målande uttalanden. Ungefär hundra tusen människor skadades svårt i Hiroshima den sjätte augusti 1945. Av stadens 298 doktorer överlevde endast 28, av de 1780 sjuksköterskorna bara 126. Av de drygt 50 sjukhusen förstördes 42 totalt. Detta åstadkoms på några sekunder av en enda bomb – det är svårt att fatta. Ännu svårare att förstå är att det i USA finns ett megatonnage kärnvapen som kan döda varje människa på jorden 20-30 gånger om! Och kapprustningen fortsätter. Varför? Han gjorde jämförelser:

40 000 barn dör varje dag i undernäring. Man skulle bara behöva tio procent av de militära utgifterna för att mätta jordens hungrande barn. Som fascinerade åskådare följer vi denna utveckling mot jordens undergång. Blindhet för fakta, regressivt och primitivt tänkande – en kollektiv paranoia.

Ovanstående är hämtat från min första IPPNW-kongress, som genomfördes i Rom 1983 under mottot "Prevention of Nuclear War". Kongressen hade en oförglömlig affisch. Den visar ett jordklot som anfalls uppifrån av tre kärnvapenladdade missiler. Men jordklotet är ett vackert barnhuvud där lockarna i pannan bildar konturerna av Medelhavsländerna och Mellersta Östern.

Ett vanligt sätt att föreläsa om kärnvapnens medicinska effekter var att visa siffror från förödelsen i Hiroshima och understryka att praktiskt taget ingen medicinsk hjälp fanns att få. Från siffermaterialet beskrev man sedan de beräkningar man gjorde om en tänkt kärnvapenexplosion över en känd storstad eller den stad där man föreläste. Därefter gick man över till riskerna för ett kärnvapenkrig pga den teknologiska upptrappningen, och man pratade om de enorma militära utgifterna och om krig av misstag. Att sedan ge hopp och framtidstro var viktigt men ingalunda lätt. Mera omfattande beräkningar med olika scenarier gjordes i tex "London under attack".

1985 var ett speciellt år i SLMK:s och IPPNW:s historia. En kort årskrönika visar vilka frågeställningar som var viktigast under 1980-talet

I februari hölls en internationell konferens i Stockholm med titeln "Nuclear war by mistake". Olika yrkesgrupper mot kärnvapen, politiker och präster deltog. Inga Thorsson, som utkommit med boken "Vår osäkra värld – i skuggan av kärnvapen" ledde den avslutande paneldebatten. Enighet rådde om nödvändigheten av att frysa kärnvapenarsenalen och man uppmanade alla att bearbeta politiker genom att skapa en massiv folkopinion.

I juni arrangerades ett symposium i Umeå "Kärnvapnens medicinska konsekvenser". En rad frågor debatterades: stormaktsdoktriner, internationella avtal, risk för spridning av kärnvapen och kärnvapenvinter.

I juni hölls i Budapest IPPNW:s femte kongress med titeln *Cooperation not Confrontation – the Imperative of a Nuclear Age*. Det var nu fyrtio år efter bombningarna i Hiroshima och Nagasaki och efter bildandet av FN i San Francisco. Den vansinniga kapprustningen och "Stjärnornas krig" debatterades. Helen Caldicott refererade från sin audiens hos president Reagan: "En av de mest chockerande upplevelserna i mitt liv. Han har symtom på klinisk paranoia. Han förstod inte vad jag talade om". IPPNW hade utformat ett läkarnas recept för kärnvapenedrustning – kärnvapenprovstopp. Detta recept antogs på kongressen och aktualiserades vid de följande kongresserna i Köln 1986, Moskva 1987 och Prag 1988.

I december tog SLMK på allvar upp frågorna om NPT och CTBT. Vi kunde få snabb och säker information från FOA om utförda provsprängningar. Vi började sända en medicinskt baserad protest till respektive kärnvapenstater.

Och kronan på verket: IPPNW mottog Nobels fredspris. Co-presidenterna Chazow och Lown höll båda tacktal i Oslo, fackeltåg på Karl Johan och bankett följde.

Jag höll en Nobelföreläsning vid Uppsala universitet i egenskap av ordförande för den svenska föreningen. Tillsammans med Chazow, Lown och utrikesminister Sten Andersson fick jag delta i en middag på Harpsund med paret Palme som värdar. Olof Palme diskuterade flitigt om kärnvapen och sammanfattade: "Teknisk och politisk planering för en verklig kärnvapenedrustning finns men den politiska viljan saknas." Och mina kontakter med det politiska etablissemanget förbättrades påtagligt.

När Michail Gorbatsjov övertog makten i Sovjet 1985 dämpades motsättningarna mellan USA och Sovjet. 1987 ingicks en överenskommelse som innebar att samtliga landbaserade medeldistansmissiler skrotades. Det kalla kriget var över. I juli 1991, några månader innan Sovjetunionen föll samman, undertecknade presidenterna Gorbatsjov och Bush det första START-avtalet om strategiska kärnvapen. Antalet stridsspetsar skulle begränsas till 6000 vardera. Men trots nedrustningarna fanns ändå tillräckligt många kärnvapen för att förstöra alla större städer på jordklotet flera gånger om.

Nuet har en sak gemensam med 1980-talet: vi har fortfarande inte uppnått vårt supermål – en kärnvapenfri värld. Trots att det upprepats som ett mantra i 27 år. Och trots att ett imponerande arbete lagts ner globalt år ut och år in av fredsrörelser och olika yrkesgrupper mot kärnvapen med läkarrörelsen i centrum.

De ursprungliga fem kärnvapenmakterna har visserligen reducerat sin gemensamma vapenarsenal. Men det enorma antalet av 27 000 kärnvapen är alltjämt kvar. Och ytterligare tre kärnvapenländer har tillkommit: Israel, Indien och Pakistan. De står utanför NPT-fördraget. Misstankar finns om kärnvapenprogram i ännu fler stater. Att hota med kärnvapen är olagligt och inger också oro. Regeringar och ledare ändras över tid, ibland med globalt hot som nu i Pakistan och Iran.

Inte nog med att antalet kärnvapenstater ökar. Den ursprungliga kvintetten uppvisar ingen vilja att nedrusta sina kärnvapen. Både den ryske och

den amerikanske presidenten anser sig behöva kärnvapen av säkerhetsskäl, kanske egentligen av fruktan, och båda två bär alltid med sig sin kärnvapenboll.¹ Nedrustningsarbetet på EU-nivå bromsas av Storbritannien och Frankrike. Storbritannien har beslutat att uppdatera Tridentsystemet med syfte att bibehålla systemet till minst 2050. Nedrustning är uppenbarligen inte längre en lika central fråga som tidigare i världspolitik. Vi lever i en tid utan verklig kontroll av kärnvapenspridningen, vår historias kanske farligaste tid, ännu farligare än det skräckfyllda 1980-talet.

Finns det då några **framåt-förslag** för Läkare mot kärnvapen som ännu inte lanserats? Efter att ha läst de 110 hitills utkomna LMK-informationsbladen är jag benägen att säga – knappast. Det är naturligtvis ett gott betyg till kvartalstidsskriftens skribenter. Och vi alla förstår hur mycket fortsatt kontinuitet, informationer på vetenskaplig grund, skärpta diskussioner och idérikedom betyder för framtiden.

Opinionsbildning

All opinionsbildning är att tjata. Det jag ser som allra viktigast är att oförtutet på alla tänkbara sätt sprida kunskaperna om kärnvapenkrigets katastrofala medicinska och sociala följder. Det är skrämmande många människor på vår jord som saknar dessa kunskaper. Också i Sverige behöver opinionen mot kärnvapenkrig förstärkas. Det gäller allmänhet, beslutsfattare, forskare och militärer. Det behövs ännu fler medlemmar i SLMK med konkreta arbetsuppgifter. Information bör följas av handling. Och vi måste ha tålamod.

Mediernas etik och samhällsansvar

Det har blivit svårare att få plats med vår information i massmedia. Växthuseffekten och den globala uppvärmningen får stort utrymme. Man beskriver miljöhotet som vår tids ödesfråga. Översvämningar, snabbt smältande glaciärer, stormar och extrem torra

påminner oss ideligen om riskerna med global uppvärmning. Risken för ett kärnvapenkrig är för många svårare att inse. Och människan tycks bara klara av en global katastrof i taget. Därför måste vi slå fast att kärnvapen inte har något militärt värde, att vi alla lever tryggare utan dem. Ett kärnvapenkrig som eskalerar kommer att ödelägga livet på jorden inom en kortare tidsrymd än en global uppvärmning. Växthuseffekterna är påverkbara. Ett kärnvapenkrig måste förhindras. De stora kärnvapenmakterna borde gå i spetsen för skrotning av alla kärnvapen och i stället satsa helt på att rädda jordens miljö innan det är för sent. I det perspektivet behövs bara sunt förnuft för att förstå och handla. Svensk media prioriterar inte kärnvapenproblemen och känner inte det samhällsansvar som är rimligt. Vårt ansvar är att ge medierna saklig, välgrundad information. Var finns journalisterna mot kärnvapen? En globalt samordnad intensiv mediekampanj och en nedrustningsminister, som Frida Sundberg föreslår, är goda initiativ.

Blix-kommissionen

De tretton steg som rekommenderas av *The Weapons of Mass Destruction Commission* (WMDC) bör vara vägledande för kärnvapens avskaffande. De innefattar arbete inför nästa översynskonferens för NPT 2010 och för ratificering av CTBT i alla stater som har kärnvapen. Det behövs en avsevärt effektivare kontroll av kärnvapenspridning än dagens. Svensk politik måste synliggöra detta. Riksdagens utrikesutskott måste fortsätta med debattinlägg i kampen mot kärnvapen både i dagstidningar och i TV.

Alla beslut bygger på bedömning av framtiden

SLMK har idag större möjligheter än på 1980-talet att göra kloka bedömningar inför framtiden av flera skäl. Två av SLMK:s tyngsta medarbetare genom åren har nått starka positioner i IPPNW. Gunnar Westberg är nu president i IPPNW och Hans Levander är SLMK:s representant i Internationella Rådet inom IPPNW. Inom ramen för det internationella projektet NWIP

reser läkarstudenter till kärnvapenstationerna och informerar om kärnvapen vid seminarier och workshops. Läs t.ex. Wenjing Taos artikel i förra numret av LMK. Andra exempel på internationella projekt där SLMK är engagerade är dialogseminarier med beslutsfattare i kärnvapenhuvudstäderna, *Life-Link Friendship-schools Program* för fredsundervisning i skolor samt nätverket *Mayors for Peace*. Nationellt samarbetar SLMK med andra fredsföreningar i *Nätverket för kärnvapenedrustning*. Detta och mycket mera ger goda förhoppningar om framgångar.

Hopp

SLMK har bett mig ge synpunkter på de lärdomar vi kan dra av det arbete som gjordes på 1980-talet inom SLMK och IPPNW mot bakgrund av SLMK:s viktigaste frågor nu och i framtiden. Jag har i denna artikel redovisat mina tankar. Till slut – jag är övertygad om att läkarstudier och unga läkare fixar en kärnvapenfri värld. Med oss erfarna som hejarklack. Det går inte så fort som vi ”gamlingar” trott, men det går! Och kom ihåg: *Optimisten har lika ofta fel som pessimisten men har mycket roligare.*

Gösta Arturson
Ordförande i SLMK 1982-1986

ABM	Anti-Ballistic Missile
CTBT	Comprehensive Test Ban Treaty
FOA	Försvarets forskningsanstalt
ISBI	International Society for Burn Injuries
NPT	Non-Proliferation Treaty
NWIP	Nuclear Weapons Inheritance Project
PTBT	Partial Test-Ban Treaty / Treaty Banning Nuclear Weapon Tests in the Atmosphere, in Outer Space and Under Water)
WHO	World Health Organization
WMDC	The Weapons of Mass Destruction Commission

Vad säger politikerna i Bryssel?

I början av oktober åkte en delegation bestående av läkare och läkarstudenter till Bryssel för att tala med NATO- och EU-politiker. Dessa årliga uppvisningar ordnade av Elizabeth Waterstone från Storbritannien har blivit närmast en tradition inom IPPNW. Elizabeth berättar att hennes första besök på NATO som representant för IPPNW ägde rum redan 1989. Sedan dess har hon försökt upprätthålla en aktiv kontakt med politikerna i EU:s huvudstad, något som märks tydligt när våra värdar på NATO och EU hälsar på henne som gamla vänner.

Denna gång deltog IPPNW-medlemmar från Ryssland, Indien, Australien, Tyskland, Norge, Sverige och naturligtvis Belgien. Under två dagar gjordes uppvisningar på NATO:s högkvarter, i EU-kommissionen, EU-rådet och EU-parlamentet. Tre huvudfrågor fördes upp på agendan: NATO:s utveckling av missilförsvar i Europa, kärnavtalet mellan Indien och USA samt IPPNW:s förslag till en kärnvapenkonvention. Nedan följer en redogörelse av vad som sades inom respektive fråga.

Utveckling av missilförsvar i Europa

NATO:s utveckling av ett missilförsvar i Europa, under ledning av USA, väcker starka känslor hos ett antal kärnvapenstater. I synnerhet våra ryska deltagare ifrågasatte denna utveckling och uttryckte farhågor om en ny kärnvapenkappning. Politikerna i EU-rådet menar att synen på missilförsvar i Europa varierar mellan medlemsstaterna. EU har därför svårt att komma med ett gemensamt initiativ. Dessutom ligger försvarsfrågan huvudsakligen hos de enskilda medlemsstaterna. EU kan dock agera – om ett missilförsvar i Europa skulle påverka EU:s relation till Ryssland inom andra områden, t.ex. socialt eller finansiellt. På NATO fick vi en kort presentation om missilförsvaret och dess utveck-

ling. Missilförsvaret har varit under utveckling inom NATO sedan början av 90-talet, det är alltså ingen ny företeelse. NATO-politikerna bemötte kritiken med att missilförsvaret inte var riktat mot Ryssland, som ansågs vara en medarbetare i dessa sammanhang. Missilförsvaret beskrevs vara riktat mot länder som Iran och Nordkorea. Det framkom även att Kina sågs som en stor fiende, om inte den största. Hårda ord riktades mot landet som NATO inte ansåg sig kunna upprätthålla en fredlig relation med under de närmsta tjugo åren, om utvecklingen fortsätter som idag. Politikerna avslutade med att anmärka att det är inget fel på att försvara sig med en sköld,

Några av deltagarna utanför EU-parlamentet. Från vän: Björn Hilt (Norge), Elizabeth Waterstone (Storbritannien), Roman Dolgov (Ryssland), Henri Firket (Belgien), Wenjing Tao (Sverige), Jakob Gierten (Tyskland) och Satyajit Singh (Indien). Foto: Wenjing Tao

men vi kontrade med att påpeka att det är när man har både spjutet och skölden som man utgör ett stort hot mot andra.

Kärnavtalet mellan USA och Indien

Det kontroversiella kärnavtalet mellan USA och Indien innebär att USA förser Indien med modern kärnteknologi, trots att Indien inte är anslutet till icke-spridningsavtalet. Lyckligtvis frös Indiens premiärminister planerna i mitten av oktober i år. Delegationsmedlemmarna undrade över möjligheter för EU att stoppa avtalet. EU-kommissionen hävdade att inget kommer att göras förrän avtalet har gått igenom, varpå beslut

om ingripande kan tas. EU-rådet menade att frågan är svår och uttryckte oro för att avtalet försvagar NPT. Det går också emot EU:s strävan efter multilaterala avtal.

Kärnvapenkonventionen

Som känt har IPPNW författat ett 200-sidigt förslag till en kärnvapenkonvention. Vi undrade över möjligheterna att implementera denna och om EU skulle ställa sig bakom förslaget. EU-kommissionen menade sig ge starkt stöd för NPT. Nedrustningsfrågan ligger däremot i de enskilda medlemsländernas händer och de antydde därmed att de i nuläget inte kan ge stöd för konventionen. Även EU-rådet framhöll att de själva inte kan ta upp frågan om konventionen, utan initiativet måste komma från ett medlemsland innan en omröstning i frågan kan genomföras. NATO ställde sig generellt negativt till möjligheten av fullständig kärnvapenedrustning. De menar att man inte kan avuppfinna kärnvapenteknologin. Så länge kärnvapen spelar en väsentlig roll inom världspolitik och försvar, ser de ingen framtid utan kärnvapen. Å andra sidan, kan man förvänta sig ett annorlunda uttalande av en militär organisation?

Sammanfattningsvis blev det ett möte med blandade känslor. För en tämligen ny SLMK-medlem kan det kännas ganska nedslående med NATO:s slutkommentarer och med EU-politiker som bara hänvisar till att de inget kan göra förrän medlemsländerna tar initiativet. Trots allt tror jag att det är mycket viktigt att vi upprätthåller en nära kontakt med politikerna i Bryssel, inte minst för att poängtera att kärnvapenfrågan inte är bortglömd utanför politikens dörrar!

Wenjing Tao
wenjing-nwip@hotmail.com

Udergångens skuggor. Missiler och möten

Peter Handberg

Natur och Kultur 2006

Vi väntade på undergången.

”Vad händer om en atombomb exploderar över Stockholm” frågade jag min klassföreståndare i fjärde klass. ”Sådana hemskheter skall vi inte tänka på idag.” Med det svaret var hon avslöjad.

Så skriver Peter Handberg, som växte upp under sextioalet. För honom innebar de vuxnas förnekande ytterligare ett skäl till rädsla. Som barn räknade han med att det stora atomkriget skulle komma. Jag, som är betydligt äldre, minns att jag hela tiden, från 1950 och trettio år framåt, räknade med kärnvapenkriget som sannolikt. Nu i efterhand vet vi att vi hade rätt, kärnvapenkriget var en sannolik händelse som vi haft turen att hittills undgå.

Under femton år har Peter Handberg besökt de platser i Estland, Lettland och Litauen där baserna funnits för kärnvapenbärande missiler. Där fanns en gång 33 baser. Nu är baserna förfallna, övervuxna, rostiga monument över den nukleära galenskapen. Han har träffat många som en gång arbetade

de där, och som hade till uppgift att hålla missilerna stridsberedda. Han har hört berättelserna från de män som brukade dra fram missilen, sätta i stridspetsen, tanka bränsle och testa. Under en tid fanns möjligheten för den lokale befälhavaren att själv avfyra missilen. Alla tycks ha räknat med att kriget skulle komma, och att det skulle innebära undergången för större delen av mänskligheten. ”Hade vi fått ordern så hade vi avfyrat raketerna” – det vittnesbördet fick Handberg från flera som varit med.

I boken finns många uppgifter om de strategiska planerna i Sovjet och i USA för kärnvapnens användning, grundat på offentliga dokument. Än en gång får vi vittnesbörd, delvis nya, om att de amerikanska generalerna under Kuba-krisen 1982 yrkade på ett anfall mot Sovjetunionen. Det var lika bra att anfalla med en gång, kriget var ändå oundvikligt...

Handberg har tagit del av dokument och artiklar som visar att Sovjet faktiskt hade långt gångna planer på att bygga en Domedagsbomb, ett stort system av bomber som skulle aktiveras och detonera automatiskt om lan-

det anfölls med kärnvapen. Precis som i *Dr Strangelove*...

För oss som var med under det kalla kriget kan det vara nyttigt, men plågsamt, att bli påmind om den rädsla vi lyckats förtränga. För den som inte var född på den tiden är det viktigt att påminnas om hur stora riskerna var.

Faran för ett stort kärnvapenkrig är nog betydligt mindre idag, men risken är inte noll och troligen ökande. Tusentals strategiska kärnvapen står fortfarande avfyrningsberedda. Kanske lever vi i en mellankrigstid, mellan två perioder av Kallt Krig, och kan i så fall bara hoppas att vi har samma tur nästa gång. Det vore tryggare om kärnvapnen var avskaffade innan den internationella spänningen ökar igen.

Boken är förvånansvärt lättläst, kanske därför att Handberg blandar den journalistiska och personliga reseberättelsen med faktaredogörelser. Skall man läsa en bok om kärnvapnen under det kalla kriget är nog denna den mest läsvärda.

Gunnar Westberg
gunnar.westberg@slmk.org

Right Livelihood Award till domare som arbetar mot kärnvapen

Domare Christopher Weeramantry från Sri Lanka var en av dem som i år belönades med Right Livelihood Award, det alternativa nobelpriset, för sitt livslånga banbrytande arbete för att stärka och utvidga den roll som internationell rätt har i världen. Han var en av de domare vid internationella domstolen i Haag som 1996 gjorde ett rådgivande uttalande att hot om att använda, eller användning av kärnvapen, generellt sett strider mot folkrätten (dock ansåg domstolens majoritet sig inte kunna ta ställning i det

extremfall av självförsvar där en stats existens står på spel). Christopher Weeramantry tog emot sitt pris i Stockholm den 7 december. Två dagar tidigare höll han ett föredrag i riksdagen där han redogjorde för sitt mångåriga arbete för fred och mot kärnvapen. Inbjudare till föredraget var *Jurister mot kärnvapen*, som också inbjudit representanter för *Nätverket för kärnvapenedrustning*.

Weeramantry bedömde risken för att kärnvapen kommer till användning som större nu än någonsin. Han tog

upp terroristfrågan, forskarnas ansvar, behovet av en stark opinion och kärnvapenstaternas skyldighet enligt NPT att påbörja seriösa samtal om nedrustning. Han berättade om det center för fredsundervisning han startat och driver i sitt hemland och visade läroböcker och andra skrifter han producerat i kärnvapenfrågan.

Christopher Weeramantra talade engagerat och uppmanade alla att aktivt arbeta för nedrustning och avskaffande av kärnvapen.

Leonore Wide
leonore.wide@slmk.org

En Borgmesters Weekend

Dr. Tadatoshi Akiba, borgmester i Hiroshima, aflagde 16 – 17 november et besøg i København. Akibas ærinde var ikke at beundre turist-seværdigheder, men at arbejde for sit projekt: Mayors for Peace. Dette projekt har tidligere været omtalt og omtales også andetsteds i bladet, hvor DLMKs ”borgmester” aktiviteter vil blive nærmere omtalt. Kort fortalt går Mayors for Peace (MfP) ud på at opbygge et netværk af borgmestre over hele verden som erklærer sig imod kernevåben.

Akibas officielle besøg begyndte fredag d. 16 kl. 8.00 med et møde på Det Frie Gymnasium. Der var samlet et stort antal gymnasieelever og der var flere talere med Akiba som central figur. Jeg var ikke selv tilstede ved dette arrangement, men har fået refereret at det vakte stor opmærksomhed og engagement blandt studenterne. Dagen fortsatte med en reception på Rådhuset ved borgmester Klaus Bondam. Borgmesteren sagde at MfP var underrepræsenteret i Danmark og at København var var stolt over nu at være medlem af en så vigtig organisation. Det blev diskuteret om undervisning i fredsproblemer kunne integreres i skolerne.

Akiba fortalte en følgende lille anekdote: Der er i Japan en stor kæde af bagerier der hedder Andersen-bagerier, opkaldt efter vores også i Japan meget kendte eventyrforfatter. På gr.

af denne forbindelse til Danmark og København blev der stillet til et tilbagevendende spørgsmål til Akiba: Har København skrevet under? Så det var en glædelig begivenhed da Ritt Bjerregaard for kort tid siden skrev under. Receptionen sluttede med rådhuspandekager.

Senere på dagen blev Akiba modtaget hos sin kollega, den japanske Ambassadør, til en reception, der viste sig at dække over en indbydende stående middag.

Den næste dag lørdag d. 17 november afholdt DLMK i samarbejde med bl.a. Pugwash og Universitetet (Center for Filosofi of Nature and Science Studies) en Peace Education Conference. Der var 6 forskellige foredrag, der blev afviklet i rask tempo, afbrudt af et engageret sangkor og en kaffepause.

Der var mange interessante indlæg bl. a. et om buddhistisk fredsfilosofi, men jeg må holde mig til to foredrag der vedrører vores forening: Det første var borgmester Akibas spændende foredrag som han havde kaldt Peace Education in Japan.

Akiba lagde ud med at beskrive den atombombe Little Boy, der blev kastet over Hiroshima 6/8 1945. Der blev vist mange billeder af både konstruktion og virkningen af bomben. Mange billeder som jeg ikke havde set før. Disse billeder gjorde et dybt indtryk på den mestendels ungdommelige forsamling. Akiba fortsatte med at

Kampagne overfor de danske borgmestre

I samarbejde med Pugwash's danske afdeling har vi netop udsendt brev til 96 af de 98 borgmestre, der findes i de danske kommuner, med opfordring til, at de indmelder sig i Mayors for Peace. Denne organisation er omtalt flere gange i Info-bladet, senest i Cæcilies Buhmanns artikel om samme emne i nr. 109 fra juni måned.

Borgmesternetværket Mayors for Peace tog form i 1980'erne i Hiroshima og Nagasaki. Indtil nu har ca. 2000 borgmestre i ca. 120 lande meldt sig ind. MfP påpeger 2 væsentlige sikkerhedstrusler: masseødelæggelsesvåben og bombing af byer. Bevægelsens 2020-visionkampagne *Abolition 2020* arbejder for at alle atomvåben skal være skrottet år 2020.

DLMK og Pugwash besluttede i

sommer at kontakte de danske borgmestre. Vi skrev ovennævnte brev (gengivet nedenfor) vedlagt indmeldelsesblanket og nogle oplysende bilag.

Efterfølgende har vi med telefonopringninger spurgt borgmestrene om deres stillingtagen. En del sagde straks nej, en del havde en positiv holdning til MfP, men ville ikke involvere sig af arbejdsmæssige grunde, andre ville ikke blande sig i udenrigspolitik. En del overvejer.

De 2 borgmestre, der ikke kontaktes, har allerede indmeldt sig eller har besluttet, at de vil indmelde sig. Det drejer sig om Haderslevs borgmester og overborgmesteren i Københavns kommune, der i sept. måned fik opbakning i Københavns Borgerrepræsentation til at indmelde sig.

beskrive sit Mayors for Peace projekt.

Akiba understregede vigtigheden af at publicere sine tanker. Han henviste til to i dag næsten ukendte skribenter, der initerede store forandringer. Den første var *Thomas Paine*, der i 1776 udgav en pjece *Common Sense*, der foranledigede den amerikanske uafhængigserklæring og dermed den amerikanske uafhængigskrig.

Den anden person Dr. Akiba nævnte var den svenske forsker ved det ansete SIPRI, fredsfnorskningstinstitut i Stockholm, *Randall Forsberg*. Hun grundlagde *The Nuclear Freeze movement* som haft stor betydning i atomvåben-nedrustningen.

Konferencen blev afsluttet af Bill Williams fra Australien, der bl. a. v. hjælp af talrige slides beskrev ICAN (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons) kampagnen. Bill beskrev hvordan Albert Schweitzer i en radioudsendelse i 1957 beskrev den truende fare som kernevåbene udgjorde, og hvordan han derved lagde det medicinske og moralske grundlag for bevægelsen mod kernevåben. Videre om hvordan vi under den Cubanske Missilkriser var ”a hairs breath from absolute disaster”

Formanden for Pugwash Danmark John Avery afsluttede det langvarige og begivenhedsrige møde. Akiba fortsatte næste dag sin rejse til Sverige.

Jacob Obbekjær DLMK
obbekjar@dadlnet.dk

Godt gået, Cæcilie og andre fredsarbejdere i København.

I skrivende stund (ult. november) har 1/2snes borgmestre indmeldt sig i MfP. Men kampagnen er endnu ikke afsluttet. En del overvejer stadig.

Københavns indmeldelse blev markeret med en reception på Kbh.s Rådhus fredag 16. nov. 2007, hvor viceborgmester Klaus Bondam og borgmester Akiba, Hiroshima, præsident for Mayors for Peace, begge talte. Efterfølgende var der reception i den japanske ambassadørs gæstebolig i Hellerup.

Povl Revsbech
revsbech@dadlnet.dk
Niels Dahm
dahm@avernak.dk

Hiroshimas borgmästare i Stockholm

Hiroshimas borgmästare Tadatoshi Akiba.
Foto: Åsa Lindström

När Hiroshimas borgmästare Akiba besökte Nobelmuseet fick vi studenter en kort stund att ställa några frågor till grundaren av Mayors for Peace. Vi hoppades på att få inspiration för eget arbete samt tips om hur vi ska presentera organisationen för kommunalråd i Sverige.

Hur föddes idén till Mayors for Peace?

Hiroshima och Nagasaki är de enda städerna i världen som har drabbats direkt av en kärnvapenattack. Om inte vi vittnar om grymheten och det ofattbart inhumana i att använda kärnvapen, vem ska då göra det? Genom att försöka uppmärksamma resten av världen på konsekvenserna vill vi förhindra att det upprepas. Ingen ska behöva lida som vi har gjort. De flesta städer i världen har erfarenheter som vi alla delar. Genom Mayors for Peace skapar vi ett forum där borgmästare med sina städer runtom i världen kan arbeta för ett gemensamt mål, fred och stabilitet.

Kan du förklara 2020 Vision Campaign? Är kampanjens mål rimligt och hur kan det uppnås?

2020 Vision Campaign är en kampanj lanserad av Mayors for Peace med mål att avveckla alla kärnvapen till år 2020. Omröstningar har genomförts och opinionsmätningar pekar tydligt på att människor jorden över vill för-

Hiroshimas borgmästare Tadatoshi Akiba besökte MR-dagarna på Älvsjömessan i Stockholm 18-19 nov 2007. MR-dagarna är Nordens största Forum för mänskliga rättigheter och Mayor Akiba talade under rubriken *En värld utan kärnvapen är möjlig*. Han var inbjuden till Stockholm av SLMK och hann under sitt besök även besöka Nobelstiftelsen, Nobelmuseet och SIPRI samt Stockholms stadshus där han träffade t.f. finansborgarrådet/borgmästaren Carin Jämtin. I samband med besöket på Nobelmuseet fick Mayor Akiba träffa SLMK-studenter som demonstrerade på Mynttorget med sin nya kampanj Nuclear Free – My cup of tea där allmänheten bjöds på te och samtal om kärnvapen.

bjuda kärnvapen. Det gäller att synliggöra och tydliggöra detta. Vi har utvecklat tekniken, planen och kontrollmekanismerna för att genomföra nedrustningen. Det som saknas är politisk vilja.

Varför ska en svensk kommun gå med i Mayors for Peace? Vad är ditt budskap till de kommunalråd som anser att kärnvapen och utrikespolitiska frågor inte tillhör deras agenda?

Som förtroendevalda står borgmästaren/kommunalrådet folket närmast. Vi har ett direkt ansvar för människorna i vår stad/kommun. Våra beslut och handlingar avspeglas direkt i samhället, vi kan inte smita undan eller förvrida verkligheten. Politiska beslut uppifrån påverkar individer direkt, och följaktligen bör borgmästare/kommunalråd ta ansvar för konsekvenserna. I fallet av en kärnvapenattack är det ingenting som kan göras för att rädda människorna, därför är prevention i form av kärnvapenedrustning den viktigaste vägen att gå.

Innan vi skiljdes åt vid entrén till museet tillägger borgmästaren även en anekdot:

I Holland, där en tredjedel av landets areal ligger under havsytan, berättas det om en pojke som en dag upptäcker en spricka i havsvallen. Det fanns ingen hjälp att få i närheten. För att

förhindra ytterligare läckage stoppar pojken in sin hand. Först nästa dag upptäckte man pojken, och sprickan kunde tätas innan staden och större delen av landet översvämmades. Med detta vill jag återigen poängtera att det är viktigt att åtgärda fel innan det blir för sent. Även som lokalpolitiker eller enskild individ kan man göra mycket.

Johanna Norenhag
Wenjing Tao
wenjing-nwip@hotmail.com

FAKTARUTA

Mayor Tadatoshi Akiba är borgmästare i Hiroshima sedan 1999 och president i nätverket Mayors for Peace, ett nätverk av borgmästare/kommunala ledare som engagerat sig för fred och mot kärnvapen. Nätverket växer ständigt, omfattar nu 1937 borgmästare i 126 länder (5 dec 2007). I Sverige är hittills endast två städer medlemmar i nätverket, Stockholm och Malmö. Nätverket driver bl a två kampanjer – Cities Are Not Targets och Vision 2020. Den förra protesterar mot att så stor del av världens kärnvapen är riktade mot civilbefolkningen i städer och andra befolkningscentra. Den senare verkar för att kärnvapen ska vara avskaffade år 2020 med bl.a. en konvention mot kärnvapen, nuclear weapons convention NWC, år 2010. Läs mer på www.mayorsforpeace.org

The poster features a central illustration of a white teacup on a saucer with a steam rising from it. The steam is shaped like a nuclear mushroom cloud, which is crossed out by a large black circle with a diagonal slash, indicating prohibition. Above the teacup, the text reads "Nuclear Weapon Free My cup of tea". To the left of the teacup is a small cartoon character holding a globe. To the right is the logo for "ican" (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons), which consists of a stylized atom symbol with a slash through it and the text "ican international campaign to abolish nuclear weapons". At the top, there are two logos: "Svenska Läkare mot Kärnvapen" (Swedish Section of International Physicians for the Prevention of Nuclear War) and the "1985 NOBEL PEACE PRIZE" laureate wreath. Below the main title, there is a paragraph of text: "There are still 27000 nuclear weapons in the world. The purpose of each and every one of them is their potential of causing a major disaster. But in fact, they are causing disaster every day. People are suffering from disease & deprivation. Wouldn't the work and money be better spent on health care and education?" followed by the slogan "We don't need weapons of mass destruction. We need a mass destruction of weapons." and the closing text: "It's time for a peaceful chain reaction. Let's start it together! Next time you have tea with someone; talk about a nuclear weapon free world. That's sharing a nice cup of tea." At the bottom, it says "For more information, www.icanw.org & www.slmk.org".

“Nuclear Weapon Free – My cup of tea”

I samband med att Hiroshimas borgmästare Tadatashi Akiba besökte Stockholm anordnade läkarstudenter från Stockholm och Uppsala ett nytt projekt. På Mynttorget vid Riksdagshuset i Stockholm serverade studenter och läkare te under parollen ”Nuclear Weapon Free – My cup of tea”. Idén var att ge upphov till en *fredlig* kedjereaktion genom att bjuda på te och samtidigt prata om nödvändigheten av att satsa mer medel på sjukvård och utbildning istället för på kärnvapen. Alla som fick flygblad eller te uppmanades att nästa gång de drack te med någon tala lite om problematiken runt kärnvapnen. Aktionen gick väldigt bra. Alla flygblad tog slut och mottagandet och reaktionerna var övervägande väldigt goda. Hiroshimas borgmästare Akiba drack även han te vid detta tillfälle. Han gratulerade till en lyckad aktion och uppmanade till fortsatta ansträngningar i vårt gemensamma arbete. Vi hoppas nu att detta kan upprepas i andra länder och städer. Det enda som behövs är ju faktiskt lite te, en kopp och ett övertygat sinne.

Thomas Silfverberg
thomas.silfverberg@slmk.org

Thomas Silfverberg förklarar tanken med projektet Nuclear Weapon Free - My cup of tea för borgmästare Akiba

Foto: Maria Cederlund

Nuclear Weapon Free – My cup of tea framför Riksdagshuset i Stockholm

Foto: Leonore Wide

Tadatashi Akiba och Gunnar Westberg

Foto: Thomas Silfverberg

Svenska studenter intervjuar Tadatashi Akiba

Foto: Thomas Silfverberg

Nuclear weapons makeover

En ny generation av kärnvapen på gång?

Befintliga kärnvapen faller snart för åldersstrecket

Kärnvapnen i USA, Ryssland och övriga kärnvapenstater blir allt äldre, och frågan om de kan lagras längre eller måste ersättas börjar höras i flera kärnvapenstater. I USA finns för närvarande ca 10 000 stridsspetsar och i Ryssland ca 15 000. Den tekniska livslängden på 30 år för de äldsta amerikanska nukleära stridsspetsarna, W76 från 1978 med en sprängkraft (100 kt) motsvarande sju gånger Hiroshimabombens styrka, närmar sig sitt slut.

Från Ryssland har liknande tongångar hörts om att höja standard och slagkraft för landets kärnvapen. President Putin har gått ut med detta och givetvis mötts med entusiasm från det militära etablissemanget, som lovar att utföra givna order med stor fosterlandskärlek. Bakgrunden är bland annat att de ryska kärnvapnen i dag ligger långt efter USA:s vad gäller träffsäkerhet. Det finns en risk att detta kan öppna upp för strategier av typ *surgical nuclear strikes*.

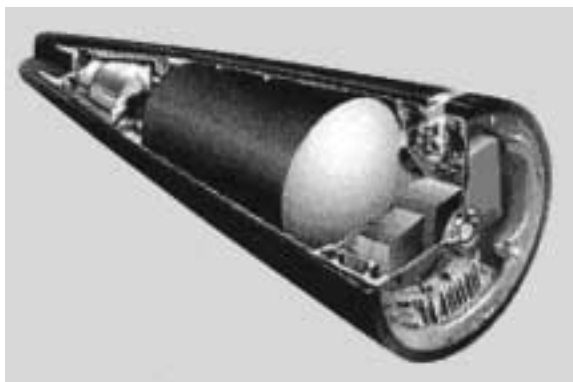
USA: Tillförlitliga ersättningsstridsspetsar

För tre år sedan lanserade den ansvariga amerikanska myndigheten NNSA¹ ett program för att byta ut W76 mot nya vapenspetsar, kallade RRW1 (Reliable Replacement Warheads). Samtidigt har emellertid en teknisk panel i detalj undersökt de gamla W76 och funnit att de i verkligheten håller betydligt längre än vad som först sagts, åtminstone hundra år, dvs. fram

¹ NNSA (National Nuclear Security Administration) är en avdelning inom det amerikanska energidepartementet

till 2070-talet. Kvarstår då behovet av att bygga nya vapen?

En budget för utbytesprogrammet har inte finansierats av kongressen – ett förslag väntas senare i vinter – och flera ledamöter undrar varför man ska genomföra programmet. Frågan om varför man har kärnvapen över huvud taget har till och med dykt upp i diskussionerna. Detta borde ju vara kristallklart när man skall fatta beslut om en jättebudget för ett projekt som

W76 är termonukleär med en plutoniumbomb som försteg och en deuterium-tritiumladdning som fusionsbomb i ett andra steg. Den väger ca 160 kg och är avsedd att bli användas i missiler med flera stridsspetsar med olika måldata (MIRV). Den nominella sprängstyrkan motsvarar 100 kt TNT, eller ca 17 bomber av Hiroshimatyp. Källa: Nuclear weapons Archive

sträcker sig hundra år framåt. Men kärnvapenmyndigheten NNSA kommer med nya argument för att genomföra förnyelseprogrammet, och man beskriver hur man kan avsevärt förbättra egenskaperna hos nya stridsspetsar.

I slutändan är det kanske ändå en fråga om att man vill förvalta den kompetens som finns att bygga kärnvapen som nu håller på att försvinna med dem som konstruerat dagens vapen. Och den största farhågan är vilka internationella konsekvenser det kan få. Om USA startar ett omfattande program för att förnya sina kärnvapen,

sänder det en signal till den övriga världen att kärnvapnen är här för att stanna, och att inte ens en supermakt klarar sin säkerhet utan dessa vapen. Ett sådant program riskerar att leda till nukleär kapprustning. Dessutom kommer en ombyggnad av W76 troligen att väcka ett behov av att återuppta provsprängningar, så att det moratorium som USA tog på sig år 1992 riskerar att brytas. De nio olika typer av kärnvapenstridsspetsar som finns i USA:s arsenal kommer successivt att nå slutet av sin tekniska livslängd. En förnyelse av W76 kan därför ses som bara början på ett omfattande program för att förlänga den kärnvapenepok som (enligt icke-spridningsavtalet från 1970) skulle utgöra endast en parentes i militärhistorien.

Referatet ovan bygger på en detaljerad redogörelse för debatten om nya kärnvapen i USA av David Biello i novembernumret av *Scientific American*. Artikelns försetts med en rad faktarutor om kärnvapen och läget för dem. Tidskriften fortsätter därmed att fylla sin roll som en av de viktigaste

ifrågasättarna av den amerikanska kärnvapenpolitiken. Den baserar sin kritik, nu liksom tidigare, på vetenskap och goda kontakter vid de två stora vapenlaboratorierna Los Alamos och Livermore, och med *Federation of American Scientists* som har en egen kommitté för att utreda frågan om uppdatering

Avtal minskar antalet kärnvapen – men kan lätt kringgå

En serie avtal om reducering av strategiska vapen har sedan 1980-talet slutits mellan USA och Ryssland. De har reducerat antalet stridsspetsar på

bägge sidorna avsevärt. Det senaste avtalet är från 2002 (SORT, eller Moskva-avtalet) och stipulerar att från år 2012 får högst mellan 1 700 och 2 200 stridsspetsar vara utplacerade på vardera sidan. Avtalet har dock flera svagheter: de stridsspetsar som tas ur användning behöver inte förstöras, dvs de kan lagras och tas i bruk igen; parterna kan lämna avtalet med tre månaders varsel (t ex i september 2012); en överenskommelse om kontroll av efterlevnaden saknas.

Provskjutning av Trident ur undervattensläge. Missilen innehåller 8 st W76-stridsspetsar på 100 kt vardera i MIRV-konfiguration. Källa: Wikipedia

Storbritannien: Trident makeover

Efter en intensiv inhemsk debatt och blocköverskridande omröstning beslutade det brittiska underhuset i mars 2007 att ge klartecken för ett program för modernisering av de ubåtsbaserade kärnvapenarsenalerna – Trident. Det består av fyra ubåtar med 48 st 100-kilotons stridsspetsar vardera, alltså en samlad sprängstyrka om nästan 20 Mt eller 1 500 Hiroshimabomber. Projektet sträcker sig över 17 år och skall förlänga livslängden för Trident fram till år 2050 till en kostnad om 10-15 miljarder pund.

Debatten präglades av nationell prestige, arbetsmarknadshänsyn och befängda argument av typen "nödvändigt att ha försvar mot terrorist". Som en kommentar till detta sista kan man påminna om att de terroristattentat som Storbritannien senast varit utsatt för iscensattes av i landet boende fanatiker. Skulle i så fall Birmingham bombas som vedergällning kan man fråga.

Liksom i USA ifrågasattes om det är motiverat att satsa stora belopp på modernisering av ett vapenslag som inte kan förutses kunna komma till användning annat än i apokalyptiska scenarion. De som ville bevara landets nukleära status var förstas oroliga för att ett beslut att avveckla till ca år 2020 skulle leda till frågor av typen "om vi inte behöver dessa vapen då, varför behöver vi dem i så fall nu?" Sedan spelade säkerligen en insikt in om att det behövs nya projekt för att upprätthålla kompetens inom och professionellt intresse för kärnvapentekniken. En annan betydelsefull faktor är antagligen att Trident bygger på licensierad amerikansk vapenteknik där stridsspetsen W76 ingår. Om USA moderniserar måste rimligen också Storbritannien göra det.

Inför denna omröstning fanns det ett visst hopp om att Storbritannien skulle kunna bli först bland kärnvapen-

staterna att börja avveckla sitt innehav enligt icke-spridningsavtalets anda. Så blev tyvärr alltså inte fallet, utan ett dåligt exempel sattes på den internationella arenan. Man kan undra vad som skulle behövas för att klokhet och framsynthet i ett internationellt perspektiv ska väga tyngre än snäva inrikespolitiska intressen i kärnvapenfrågor. Vid en diskussion på Nobelmuséet i slutet av november 2007, *Atombomben – hotet som försvann?*, framfördes tesen att folkliga opinioner kan påverka i stora frågor om det föreligger insikt, känsla och en kris. Under de senaste decennierna har det funnits

såväl insikt om kärnvapens farlighet som känsla för att de borde avskaffas. Den mest näraliggande krisen är utplaceringen av medeldistansrobotar i Europa i början av 1980-talet och den ledde ju till att en folklig opinion tryckte på starkt för att dessa vapen skulle avskaffas. Hur mycket man än önskar att kärnvapnen skall elimineras kan vi skatta oss lyckliga så länge ingen allvarlig kris – troligen med miljontals döda – inträffar.

Sammanfattningsvis – det är viktigt att med alla till buds stående demokratiska medel motverka att nya typer av kärnvapen ersätter de gamla i någon sorts perpetuum mobile för kärnvapentekniken.

Lars Rydén och Stefan Björnson
Forskare och ingenjörer
mot kärnvapen

Referenser:

A need for new nuclear warheads?
Av David Biello Sc. American Nov 2007 sid 54-59. Aktuella data om kärnvapen är sammanställda på sidorna 46-51.

Bakgrund rörande Trident finns bl a i *Wikipedia, den fria encyklopedin* (http://en.wikipedia.org/wiki/Trident_missile).

Bakgrund rörande W76 finns bl a i *Nuclear Weapons Archive* (<http://nuclearweaponarchive.org/Usa/Weapons/W76.html>)

Intresserad av information om aktuella SLMK-aktiviteter?

Vad sägs om att få 1-2 mail per månad med pinfärs information om SLMK-aktiviteter mm. Anslut dig till vår nystartade maillista genom att maila till martina.grosch@slmk.org.

INTERNATIONELL UTBLICK

Red Inge Axelsson
Frösön (inge.axelsson@miun.se)

IPPNW: Avskaffa kärnvapnen!

I novembernumret av *Medicine, Conflict and Survival* skriver flera IPPNW-medlemmar om vad vi behöver göra för att avskaffa kärnvapnen. Victor W. Sidel, USA, skriver att tyvärr arbetar alla kärnvapenmakter med att utveckla nya kärnvapensystem och uppgradera de som redan finns. Kongressen i USA har stoppat utvecklingen av nya, små kärnvapen och jordpenetrerande kärnvapen men man planerar för en rad nya typer av kärnvapensstridspetsar och en ny infrastruktur för kärnvapen. USA har dragit sig ur fördraget mot missilförsvar (the Anti-Ballistic Missile Treaty) och planerar att bygga upp missilförsvar i Polen och Tjeckien. Som en reaktion hotar **Ryssland** med att uppgradera sitt kärnvapenförsvar. **Storbritannien** satsar på en ersättning för ubåtar av Vanguardklass och bibehållna lager av stridspetsar för Trident-systemet. Men istället för att rusta upp måste kärnvapenmakterna åtyda artikel VI i icke-spridningsavtalet (NPT) om att bedriva seriös nedrustning.

Ronald McCoy, Malaysia, konstaterar att klimatförändring och kärnvapenkrig är de farligaste hoten mot vår civilisation och överlevnad. Klimatförändringen är på den politiska agendan varje dag men de 27 000 kärnvapenstridspetsarna är det tyst om. En kärnvapenkonvention (Nuclear weapons Convention, NWC) som förbjuder innehav av kärnvapen är målet för IPPNW:s 'International Campaign to Abolish Nuclear weapons' (ICAN).

Medicine, Conflict and Survival, Volume 23, Issue 4 November 2007

IPPNW: Kongress i London

"Nuclear weapons: the final pandemic. Preventing proliferation and achieving abolition" var namnet på en kongress i London 3-4 oktober 2007. De flesta föredragen ligger på IPPNW:s hemsida men jag lyckas inte öppna ppt-filerna, bara pdf-filerna. Nya data om regionala kärnvapenkrig, som jag redogjort för tidigare, diskuteras av flera talare. Ira Helfand uppskattar att efter en regional, nukleär konflikt mellan Indien och Pakistan skulle omkring en miljard människor (1 000 000 000!) svälta ihjäl, och därtill kommer dödsfallen i epidemier och fortsatta militära och civila konflikter.

www.ippnw.org

Handeldvapen

Omkring 250 000 människor skjuts till döds varje år och många fler skadas enligt en rapport som fått stöd av bl.a. WHO. Civilpersoner äger omkring 670 miljoner vapen, 75% av jordens 875 miljoner handeldvapen, och antalet vapen ökar. I USA finns 270 miljoner vapen, eller 90 per 100 medborgare. I Österrike har man skärpt vapenlagarna och kontrollen av att de efterlevs och antalet självmord med vapen minskat utan att andra självmord ökat.

www.smallarmssurvey.org;

BMJ 2007;335(8 September):470-471. British Journal of Psychiatry 2007;191:253-257.

Storbritannien: Depleted uranium

Brittiska soldater från Irakkriget har

inte mer uran-235 (depleted uranium) i kroppen än normalt enligt mätningar på 369 soldater.

Occ Environ Med 2007 doi: 10.1136/oem.2007.0325

Royal Society varnar för plutonium

Royal Society konstaterar i en rapport presenterad i september 2007 att Storbritannien har över 100 ton civilt plutonium och att lagret nästan fördubblats de senaste 10 åren. Regeringen måste skyndsamt utarbeta en strategi för hur plutonet ska lagras och skyddas för olyckor och stöld.

Sammanfattningsvis:

Mängd plutonium i bomben som utplånade Nagasaki: 6 kg.

Mängd civilt plutonium i Storbritannien: Mer än 100 000 kg

Pressrelease, Royal Society
21 September 2007

(www.royalsociety.org/news)

USA:

Amerikanska krigsskador

Enligt officiella siffror har omkring 28 000 amerikanska soldater skadats i kriget i Irak och Afghanistan. Men över 100 000 soldater har sökt medicinsk hjälp från Veterans Administration i USA. En av sju har posttraumatisk stress eller andra psykiska besvär. Fler soldater än i andra krig har överlevt med svåra, invalidiserande skador som kommer att kräva vård resten av livet. Den officiella statistiken uppskattar antalet krigsskadade soldater, skriver chefredaktör Charlotte Haug i

en ledare i Norges läkartidning. Brittiska soldater får, föga överraskande, mer mentala problem och alkoholism ju längre de är i Irak.

Tidsskr Nor Laegeforen
2007;127:2785.

BMJ 2007;335:603 (22 September)
JAMA 2007;298:2141-2148

Nya infektioner i militära konflikter

När civilpersoner flyr undan krig eller återvänder efter flykten kan de orsaka stora epidemier, t.ex. av malaria i Tadjikistan. En epidemi av tularemi i Kosovo orsakades av att befolkningen fick trängas med råttor i sönderbombade hus. Andra sjukdomar som ökat vid militära konflikter är Lassafeber, Ebolafeber och Marburgfeber. Sömn-sjukan (human afrikansk trypanosomiasis) var nästan utrotad i Demokratiska Republiken Kongo (DRC) när det blodigaste kriget sedan andra världskriget bröt ut och sömnsjukan återvände till DRC. TBC resistent mot antibiotika har spridits under kriget i Afrika. Däremot tycks krig bromsa upp spridningen av HIV, i motsats till vad man tidigare trott.

Gayer M et al. Conflict and emerging infectious diseases. Emerg Infect Dis [serial on the Internet]. 2007 Nov. Available from

<http://www.cdc.gov/EID/content/13/11/1625.htm>

Strand RT et al. Unexpected low prevalence of HIV among fertile women in Luanda, Angola. Does war prevent the spread of HIV? Int J STD AIDS. 2007 Jul;18(7):467-71.

Skräcken för radioaktivitet

För varje person som rekommenderades evakuering vid kärnkraftsolyckan i Three Mile Island så flydde 45 personer. Sedan fyra personer avlidit efter en olycka med Cs-137 i Brasilien sökte sig 112 000 människor till lokaler för mätning av joniserande strålning. Detta visar vilken skräck många känner inför den osynliga, ljudlösa strålningen, och vilken masspanik en *dirty bomb* förmodligen kan utlösa (dirty bomb = konventionell bomb som sprider radioaktivt material vid explosio-

nen och som man befärdar att terroristerna försöka skaffa sig).
BMJ 2007;335(1 December):1106-1107.

Norges läkartidning skriver om kärnvapen

Per Fugelli, även i Sverige välkänd norsk allmänläkare och professor, skriver i ett temanummer om kärnvapen i den norska läkartidningen:

"Skal legene føle ansvar for disse globale helsefarene som først og fremst er av politisk og moralsk art?"

Ja, mente leger verden over og stiftet i 1980 International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW). I 1982 kom Norske leger mot atomvåpen. Legenes kompetanse og engasjement har trolig en del av æren for at atomvåpenkappløpet ble stoppet. I 1985 ble IPPNW tildelt Nobels fredspris. I sitt nobelforedrag sa lederen, dr. Lown: 'It may be argued that nuclear war is a social and political issue and we may address it only as concerned citizens. But we physicians have taken a sacred and ancient oath to assuage human misery and preserve life. This commitment imposes social and moral obligations for us to band together to make our collective voices heard'

Kanskje bør legene forene seg og la sin medisinskfaglige stemme høres høyere i forbyggingen av de to andre store, globale risikofaktorene: fattigdom og miljøødeleggelse? Leger mot atomvåpen har gått foran og vist at det går an."

Temanumret inneholder flere artiklar om arbeidet mot kärnvapen, bl.a. denna historik:

Historiske milepæler

- 1957 Albert Schweitzers appell i NRK om stans i atomprøvesprengninger
- 1960 Physicians for Social Responsibility (PSR) dannes (USA)
- 1963 Prøvestansavtalen inngås
- 1970 Ikke-spredningsavtalen (NPT) inngås

- 1972 Anti-Ballistic Missile Treaty (ABM-avtalen) inngås
- 1979 NATOs dobbeltvedtak om utplassering av mellomdistanseraketter i Europa
- 1980 International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW) dannes
- 1980 Norske leger mot atomkrig (NLA) dannes
- 1985 International Physicians for the Prevention of Nuclear War får Nobels fredspris
- 1986 Toppmøtet i Reykjavik mellom Ronald Reagan og Mikhail Gorbatsjov
- 1987 Avtalen Intermediate-Range Nuclear Forces (INF) inngås
- 1991 Avtalen Strategic Arms Reduction Talks (START1) inngås
- 1996 Haag-domstolen uttaler at bruk og trussel om bruk av atomvåpen generelt er i strid med folkeretten
- 1997 Konvensjonen om å forby landminer undertegnes
- 2007 International Campaign to Abolish Nuclear Weapons (ICAN) lanseres

Tidsskr Nor Lægeforen 2007; 127 (4 oktober).

Jevgenij Chazov: Still going strong

Den ryske kardiologen Jevgenij Chazov, som grundade IPPNW tillsammans med sin amerikanske kollega Bernhard Lown, är vid 78 års ålder fortfarande hårt arbetande på ryska institutet för kardiologisk forskning i Moskva. Journalisten från Lancet äter lunch med Chazov som haft många världsledare som patienter – "Nasser, Boumédiène, Zhivkov, Kádár, Assad" he reels them off. "Then, of course, Brezhnev, Andropov, Chernenko, Yeltsin." Men IPPNW nämns inte i artikeln. The Lancet 2007;370:1752.

Target London

- Have you ever considered the consequences of a nuclear attack here in London?

- Yes I have, and I don't want to think about it!

Den brittiska kvinnan snabbade på sina steg över Trafalgar Square.

Under hela sista dagen av konferensen *Nuclear Weapons: The Final Pandemic* stod studenter på Trafalgar Square för att prata med förbipasserande om kärnvapen. Konferensen ägde rum i London den 3–4 oktober. Dessförinnan hade en grupp IPPNW-

studenter från ett dussintal länder turnerat genom sydöstra England på cykel under parollen *Overriding Trident Tour*. I städerna de passerade på vägen till London bredde de ut det stora röda tygkrysset *Target X* och samtalande med invånarna om kärnvapen.

Samma blodröda kryss breddes i samband med konferensen ut på Trafalgar Square. Runt detta informerades londonbor (och en del turister) om kärnvapenhot i allmänhet och det brittiska kärnvapenprogrammet *Trident* – med dess kostnader och konsekvenser – i synnerhet. Många vi talade med var både välinformade och kritiska, somliga ville undvika att konfronteras med tanken på bombhot – ett hot som är högst närvarande i den engelska huvudstaden.

Target X under Londonkonferensen var det längsta som hittills hållits. Denna gång delade vi ut vykort som britten kunde skriva under och skicka till sin *Member of Parliament*. På dessa vykort fanns kritisk information om *Trident*, som att förnyelsen kostar ofattbara 20 miljarder pund och hur dessa pengar skulle göra mer nytta i sjukvården. Budskapet var *Treatment – not Trident*. Många valde att skriva under vykortet direkt och lämna hos oss, medan andra tog ett med sig hem för att först fundera på saken. Under dagen fick vi ihop en stor hög med vykort och denna namninsamling mot *Trident* överlämnades sedan till det brittiska underhuset, tillsammans med vykort som samlats in under *Overriding Trident Tour*.

Target X och hela konferensen avslutades stämmingsfullt med levande ljus kring det röda krysset på Trafalgar Square.

Åsa Lindström
aasalin@yahoo.se

Andreas Tolf

Alex från Tyskland diskuterar Trident.

Foto: Åsa Lindström

Andreas och Martina tillsammans med Katharina från Tyskland på Londonkonferensen.

Foto: Åsa Lindström

Klimat effekter visar det motsägelsefulla i begreppet "begränsat regionalt kärnvapenkrig"

Redan en begränsad användning av kärnvapen skulle få katastrofala globala klimat effekter. Detta framgick vid en konferens som hölls i oktober 2007 på Royal Society of Medicine, samarrangerad med IPPNW. Om dessa data från beräkningar och simuleringar stämmer, sätts dagens kärnvapensituation med spridning av kärnvapenteknologi på fler händer i nytt ljus. Det blir uppenbart att kärnvapenedrustning är ett egenintresse för Sverige och alla andra länder i världen.

Klimat effekter av ett begränsat kärnvapenutnyttjande

På åttiotalet pågick en levande debatt om begreppet "atomvinter". Termen syftade på det mörker och den tempe-

ratur sänkning som skulle bli följden av ett stort kärnvapenkrig mellan USA och Sovjetunionen. Redan då visste man att massiva bränder till följd av ett stort kärnvapenkrig skulle medföra att sotpartiklar spred sig i atmosfären och skulle hindra solens värmande strålar att nå jorden och därmed orsaka mörker, kyla, missväxt och massvält.

Enligt professor Alan Robock, klimatforskare vid Massachusetts Institute of Technology, har kunskapen inom den klimatologiska forskningen utvecklats avsevärt sedan åttiotalet, delvis som en följd av klimatdebatten. Likaså har möjligheterna att göra datasimuleringar av komplicerade skeenden gått framåt med stormsteg.

De data som Alan Robock presenterade i London baserar sig på simule-

ringar av ett scenario där två länder under en begränsad tid ömsesidigt detonerar sammanlagt 100 sprängladdningar av Hiroshimastorlek mot storstadsområden. Detta motsvarar vad som skulle kunna hända t ex i en konflikt mellan Indien och Pakistan och handlar om mindre än en promille av världens totala kärnvapenarsenaler.

Enligt professor Robock kommer en stor del av sotpartiklarna att lyftas upp till stratosfären och därmed få en längre tid på sig att påverka klimatet. Förekomsten av sotpartiklar minskar infallet av solstrålar, och därmed ljus och värme, till jorden. Resultatet blir en kraftfull temperatursänkning, under de första åren i genomsnitt $-1,25\text{ }^{\circ}\text{C}$ och efter tio år $-0,5\text{ }^{\circ}\text{C}$. Effekten på klimatet kvarstår mer än ett decenni-

um, dvs. betydligt längre än vad som förmodats i äldre rapporter. Temperaturförändringarna blir störst över land; nedkylningen över Nordamerika och Eurasien antas bli flera grader. Den nedkylning som simuleringarna påvisar är nästan dubbelt så stor som det senaste århundradets växthuseffekt och skulle medföra ett klimat kallare än under den s.k. lilla istiden.

Agrara effekter av ett begränsat kärnvapenutnyttjande

Jordbruket skulle påverkas av att flera klimatfaktorer förändras, t ex nederbörd, temperatur och solbelysning. Enligt Alan Robocks beräkningar skulle odlingssäsongen i Sverige, räknat som frostfria dagar, under det första året efter ett "begränsat" kärnvapenkrig i Indien-Pakistan minska med tio. Det mest fruktansvärda i detta scenario är att missväxten blir global och inte lokal; antalet frostfria dagar som förloras under första året varierar på de flesta ställen mellan tio och trettio.

Ett historiskt exempel som anförs är det största vulkanutbrott som ägt rum de senaste 500 åren, när vulkanen Tambora i Indonesien fick ett utbrott 1815. De sotutsläpp som detta vulkanutbrott gav upphov till försvann dessbättre efter ett år (sotpartiklar från ett vulkanutbrott skiljer sig från sotet från de massiva bränder som kärnvapen mot storstäder orsakar), men hann innan dess ge upphov till en omfattande missväxt i Europa och Nordamerika under den uteblivna sommaren 1816. Missväxten resulterade i svält och ekonomisk nedgång och avspeglade sig i migrationsströmmarna.

Folkhälsoeffekter av begränsad kärnvapen användning

Först kommer de fruktansvärda lokala effekterna av en kärnvapendetonation. Effekter av bränder, strålning, tryckvåg, orkanvindar och flygande föremål enskilt och i kombination är väl kända. Antalet döda skulle räknas i miljoner om detta ägde rum i storstäder i en tätbefolkad region som Indien-Pakistan.

Panik, massflykt, sönderfallen infrastruktur och lokal civilisationskollaps skulle skörda ytterligare dödsoffer. Politisk oro kan sprida sig regionalt och globalt, men fortfarande skulle vi

kunna åse effekterna på håll, om det inte vore för de speciella globala konsekvenserna av ett regionalt kärnvapenkrig.

Om konsekvensen av ett regionalt kärnvapenkrig är att odlingssäsongen i många av de spannmålsproducerande regionerna kortas med tio till tjugo dagar, kommer det att medföra ett drastiskt produktionsbortfall och därmed en globalt minskad mattillgång. Världens samlade spannmållagring i augusti 2007 uppges vara 322 miljoner ton, vilket motsvarar 49 dagars förbrukning. Av världens totala produktion av spannmål är 11 procent föremål för utrikeshandel, vilket gör försörjningen politiskt känslig. 800 miljoner människor på jorden uppges redan idag ha tillgång till färre kalorier per dag än de behöver. Vad ett drastiskt fall i jordbruksproduktion skulle innebära kan vi endast spekulera i, men enligt dr Ira Helfand, akutmedicinare i Northampton Massachusetts, kommer de som redan nu lever med energibrist att ha minst chans att klara denna omställning.

Ira Helfand anför tre historiska exempel på svält, två av dem orsakade av vulkanutbrott, dels Tamora 1815 och dels en svältperiod som inträffade mellan 536 och 545 orsakad av ett vulkanutbrott mellan Java och Sumatra. Dessutom hämtar han erfarenheter från den bengaliska svälten 1943. I alla tre fallen gäller att svälten följts av epidemier som ytterligare skördat offer. I fallet med 1943 års svält förvärrades den av hamstring till följd av krig i risexporterande områden.

Enligt dr Helfand kan vi förvänta oss att spannmålspriserna stiger i anslutning till hot om utebliven skörd eller handel. Dessutom är odlings-system som redan drabbats av instabilitet orsakad av klimatförändringar pga växthuseffekten, extra känsliga för ytterligare katastrofer. Och slutligen används en del av världens spannmål idag till drivmedel i syfte att minska oljeberoendet, en strävan som kan antas bli ännu större i politiskt oroliga tider.

Vidare påpekar dr Helfand att vi inte heller får glömma bort, att omfattande svält i sig kan förväntas framkalla hungerupplopp, inbördeskrig och eskalerande konflikter.

Hälso- och säkerhetspolitiska implikationer

Ovanstående illustrerar alltför tydligt WHO:s uttalande från 1983 att "Kärnvapen utgör det största direkta hotet mot mänsklighetens hälsa". Det enda sättet att undvika en global kärnvapenkatastrof är att avskaffa kärnvapnen, det har sagts förut. Men med den kunskap som förmedlades vid konferensen på Royal Society of Medicine i London blev det uppenbart att vi i detta globala hälsoarbete inte kan tala om vi och dem längre, vi sitter alla i samma båt när det gäller behovet av snabb, total och transparent kärnvapenedrustning.

Vidare blev det också mycket tydligt att gränserna mellan säkerhetspolitik och hälsopolitik är konstruerad. All säkerhetspolitik måste sträva efter att skydda människan och hennes hälsa, likaså kan god hälsa och god mattillgång anses främja trygghet och fred både globalt och lokalt.

Kärnvapnen ger ingen reell säkerhet, tvärtom utsätter de oss för en mängd faror, i synnerhet i dagens värld med många aktörer på kärnvapenarenan.

Frida Sundberg
frida.sundberg@slmk.org

Referenser:

Kärnvapenkrigets effekter på folkhälsan och hälso- och sjukvården, WHO 1987.

Climatic consequences of regional nuclear conflicts A.Robock et al, Atmos. Chem. Phys.,7, 2003-2012, 2007

Atmospheric and societal consequences of regional scale nuclear conflicts and acts of individual nuclear terrorism O.B. Toon et al Atmos. Chem. Phys.,7 1973-2002, 2007

An assessment of the extent of projected global famine resulting from limited, regional nuclear war Helfand I. © 2007 Royal society of Medicine, www.ipnnw.org

Formandsberetning 2006 – 2007

Danske Læger Mod Kernevåben

Atomvåben.

På a-våbenområdet har vi set både noget opløftende og noget nedslående. Det opløftende var, at Nordkorea i feb. 07 ved afslutning af en ny runde 6-parts samtaler meddelte, at man nu var villig til at samarbejde med IAEA og tillade inspektioner af sine atomkraft-anlæg og at Nordkorea ikke længere vil arbejde videre med fremstillingen af nye atomvåben. Til gengæld for denne indrømmelse får Nordkorea tilført store mængder olie og madvarer. Nordkoreas nuværende leder, Kim Jong II er kendt for at være en dreven forhandler og man kan formode, at grunden til ændringen i atompolitikken er, at Nordkorea allerede er i besiddelse af tilstrækkeligt mængde våbenegnet Plutonium til fremstilling af et antal atom-bomber. Som bekendt foretog landet en prøvesprængning i okt. 2006.

Det nedslående var, at det britiske parlament nu har vedtaget at afsætte midler til fornyelse af deres atomvåbenbevåbnede Trident missiler. Selv om engelske MEDACT og europæisk IPPNW, herunder DLMK, protesterede og tilrådede, at pengene i stedet blev brugt til fredsskabende initiativer, havde nu forhenværende premierminister Blair et komfortabelt flertal bag sig i dette spørgsmål. DLMK tog sammen med Pugwash DK initiativ til et møde i Udenrigsministeriet, hvor Cæcilie Buhmann og Niels Dahm fra DLMK deltog. Som altid blev der udtrykt forståelse for vores bekymringer og sympati for vores sag, men der kunne ikke være tale om, at Danmark skulle prøve at presse UK til at ændre politikken i dette spørgsmål.

Iran har sammen med Nordkorea været de store problembørn i forholdet til IAEA, og ikke mindst USA. Iran har gang på gang afvist at være i gang med at gøre klar til at kunne fremstille atomvåben, og hævder, at landets atomfacilliter kun har fredelige formål. Experter fra bl.a. IAEA er dog overbe-

viste om, at Iran arbejder målrettet mod at kunne fremstille en islamisk bombe, der vil kunne true magtbalancen i Mellemøsten alvorligt. Som bekendt er Irans nuværende præsident utrolig negativ stemt overfor Israel.

Det gav genlyd, da Bulletin of the Atomic Scientists i jan. meddelte, at man havde besluttet at sætte dommedagsuret frem til 5 min. i midnat. Også danske medier, bl.a. Nyhedsavisen, skrev om ideen med uret og dets historie. Anledningen til ændringen var en kombination af bekymrende udviklingstendenser med NPT-traktatens dødvande, spredningen af atomvåben og den truende klimakatastrofe.

Medlemshvervning.

Niels har taget et initiativ i form af et indlæg til lægekredsforeningernes blade og andre fagblade for sundhedsarbejdere. Der er nu kun 5 lægekredsforeninger svarende til de 5 regioner i DK. Så mangler vi at se, om det giver nogle nye medlemmer, hvilket vi altid trænger hårdt til, i det vi hvert år taber 20-30 medl. I år har i alt 264 betalt kontingent mens 20 mangler at betale. Der er udsendt rykkere. Ca. en håndfuld har udmeldt sig aktivt.

Møder.

Til stadighed afholdes der møder om atomvåben i DK og i udlandet. I år bliver der afholdt et IPPNW-møde i London 3-4 oktober med overskriften: "Nuclear Weapons: The final Pandemic." Mødet fungerer samtidigt som et europæisk møde i IPPNW (den 5. okt). Vi bør derfor være repræsenteret.

Den 27. sept. afholder Pugwash DK, sammen med os og visse andre fredsganisationer et møde på Christiansborg også om atomvåben. Der er udsendt brev herom engang først på sommeren.

Der har kun været afholdt ganske få møder internt i DLMK i årets løb. Det skyldes, at vi jævnligt kommunikerer pr. e-mail, evt. pr. tlf. og brev. Jeg har

derfor ikke fundet behov for at mødes ansigt til ansigt, men det kan jo diskuteres, om det er ønskeligt.

Mayors for Peace.

Efter sporadiske forsøg på at hverve danske borgmestre til kampagnen Mayors for Peace, initieret i 1982 af Hiroshimas daværende borgmester, ser der nu ud til at komme gang i kampagnen på dansk jord. På baggrund af Cæcilies forarbejde, som er beskrevet nydeligt i det seneste Info-blad (nr. 109), er der udsigt til, at overborgmester i Kbh., Ritt Bjerregaard, snart vil tilmelde sig under fanerne. Hun gør det formentligt, såfremt det lykkes at få den nuværende formand for kampagnen, Hiroshimas borgmester Akiba, til at komme til Kbh. I øvrigt har en borgmester fra provinsen, nemlig Haderslevs borgmester H. P. Geil, tilmeldt sig kampagnen og dermed sikret, at DK kom på landkortet.

Hiroshima-dagen.

Der blev vist ingen markering i DK i år. Der er planer om at skrive et indlæg til en landsdækkende avis med afsæt i 200-året for bombningen af Kbh. (primo sept. 1807). (En kronik af John Avery, Pugwash DK, blev bragt i Information 14.09.07). Kristeligt Dagblad nævnte dagen efter 6. august, at dagen var blevet markeret i Hiroshima, og at borgmester Akiba havde kritiseret USA for ikke at leve op til sine forpligtelser under NPT-traktatens artikel 6.

Konklusion:

Den er uændret fra tidligere år: Vi er ikke kommet målet nærmere: Afskaffelsen af alle verdens atomvåben. Der er derfor stadig brug for IPPNW og DLMKs indsats, men begge parter lider under vigende interesse fra offentligheden og mediernes side.

Povl Revsbech
revsbech@dadnet.dk

Skänk aktieutdelning till SLMK utan att betala skatt

Du kan som privatperson skänka bort aktieutdelningar till SLMK utan att betala skatt.

Om du överlåter aktieutdelningar till SLMK får föreningen behålla hela beloppet. Tar du själv emot utdelningen så dras först en skatt på 30% .

En förutsättning är att det gäller börsnoterade aktier och att du deklarerar din avsikt till bolaget före bolagsstämman där beslut om utdelningen tas. Du kan meddela bolaget direkt eller via din bank eller aktiemäklare.

Man kan t.ex skriva:

"Härmed avsäger jag mig för egen del rätten till kommande aktieutdelning i samband med årsstämman 2008 i bolaget AB XX. Samtidigt lämnar jag också det beskedet att den blivande aktieutdelningen, såsom den kommer att bestämmas på årsstämman 2008, i stället ograverad, utan avdrag för kapital-skatt, såsom gåva skall tillställas Svenska Läkare Mot Kärnvapen (8122000-2202) med BG 901-0901 eller PG 901090-1."

För mer information kontakta Klas Lundius (klas.lundius@slmk.org)

Ju mer dina sparpengar växer, desto mer hjälp hamnar i andras fickor.

När du sparar i Humanfondens giltiga värdepapper får du 2% av din förtroendepåskottning till Svenska Läkare mot Kärnvapens viktiga arbete, och 98% till dig. Vi förmedlar naturligtvis till dina pengar att lika så mycket som möjligt för att Humanfondens ska vara en bra affär för dig, men också för att så mycket hjälp som möjligt ska hamna i andras fickor.

Här till har Banco kunder bidragit med drygt 5,4 miljoner kronor till Svenska Läkare mot Kärnvapen. Nu hoppas vi inriktigt att Humanfondens får massor av nya sparare, att värdepappersköparna blir många fler och att vi kan förmedla 5,4 miljoner till till.

HUMANFONDEN I SAMARBETE MED SVENSKA LÄKARE MOT KÄRNVAPEN

BANCO

TEL 0030 23 83 00 • WWW.BANCO.SE

DLMK:s Bestyrelse

Formand:

Povl Revsbech
Langdalsvej 40, 8220 Brabrand
Tlf. 86 26 47 17
E-mail: revsbech@dadlnet.dk

Bestyrelsesmedlem:

Anton Aggernæs
Godthåbsvej 22, 4. tv
2000 Frederiksberg
Tlf. 38 34 35 07
E-mail: aggernaes.a@dadlnet.dk

Deputy councillor:

Jacob Obbekjær
Lundedammen 42, 2605 Brøndby
Tlf. 36 75 13 10
E-mail: obbekjar@dadlnet.dk

Deputy councillor, redaktør:

Klaus Arnung
Kæmpehøjvej 3, 2950 Vedbæk
Tlf. 45 66 11 81
E-mail: k.arnung@dadlnet.dk

Kasserer:

Niels Dahm
Hovedvej 14, Avernakø, 5600 Fåborg
Tlf. 62 61 83 61
E-mail: dahm@avernak.dk

International councillor:

Cæcilie Bøck Buhmann
Refnæsgade 53, 3. tv
2200 København N
Mobil-tlf. 26 18 95 06
E-mail: cbuhmann2002@yahoo.com

DLMK:s sekretariat:

c/o Povl Revsbech
Tlf. 86 26 47 17
E-mail: revsbech@dadlnet.dk

Medlemskab opnås ved indbetaling af årskontingent på Giro 8 03 91 00
300 Dkr for læger og pensionister
100 Dkr for studenter
200 Dkr for støttemedlemmer

DLMKs hjemmeside:
www.dlmk.dk

SLMK:s STYRELSE 2007 – 2008

Ordförande: Frida Sundberg, Norra Ågatan 5B, 416 49 Göteborg, tel 031-700 88 08, e-post: frida.sundberg@slmk.org

Vice ordf: Martin Tondel, Lekparksvägen 2, 582 75 Linköping, tel 013-39 64 74, e-post: martin.tondel@slmk.org

Leonore Wide, Syrenparken 23, 133 35 Saltsjöbaden, tel 08-717 65 17, e-post: leonore.wide@slmk.org

Sekreterare: Meit Krakau, Danarövägen 19, 182 56 Danderyd, tel 08-753 13 50, e-post: meit.krakau@slmk.org

Co-president IPPNW Gunnar Westberg, Solbänksgränd 9, 413 19 Göteborg, tel. 031-82 86 92 (b), mobiltel 0762-17 30 23 e-post: gunnar.westberg@slmk.org

Övriga

Ordinarie

Hans Levander, Vårdkasvägen 11, 756 55 Uppsala, tel 018-32 43 47, fax 018-32 00 84, e-post: hans.levander@slmk.org

Monika Palmgren, Slottsvägen 6, 169 69 Solna, tel 08-578 354 28 (a), e-post: monika.palmgren@slmk.org

Camilla Mattsson, Flogstavägen 87 B, 752 72 Uppsala, tel 018-46 36 96 e-post: camilla.mattsson@slmk.org

Vendela Englund-Burnett, Mimergatan 13, 654 60 Karlstad, tel + fax 054-21 29 42, e-post: vendela@slmk.org

Johannes Norberg,

Fysikgränd 33:310, 907 31 Umeå, tel 090-19 20 33 mobiltel 070-275 42 22, e-post: johannes.norberg@slmk.org

Thomas Silfverberg, (Studentrepresentant)

Sandfjärdsgatan 94, 120 56 Årsta, tel, 08-27 86 11, e-post: thomas.silfverberg@slmk.org

Suppleanter

Gösta Alfven, Svartensgatan 20, 116 20 Stockholm, tel 08-643 47 02 + fax efter telefonanmälan e-post: gosta.alfven@slmk.org

Martina Grosch, c/o Sascha Eggers, Bundesstrasse 8, DE-201 46 Hamburg, Tyskland mobiltel 0739-08 85 29, e-post: martina.grosch@slmk.org

John Henriksson, Järnvägsgatan 17, 824 43 Hudiksvall, tel 0650-311 95, mobiltel 0733-42 31 10 e-post: john.henriksson@slmk.org

Mats Hogmark, Mariebergsvägen 8, 791 50 Falun, tel 023-138 18, mobiltel 0709-515 272, e-post: mats.hogmark@slmk.org

Nelli Jonasson-Filippova, Madlyckeavägen 24, 542 32 Mariestad, tel 0501-474 62, e-post: nelli@slmk.org

Anna Jones, Önsbacken 13, 791 94 Falun, tel 023-180 90, e-post: anna.jones@slmk.org

Jan Larsson (Infobladsansvarig), Linnégatan 2G, 753 32 Uppsala, tel 018-14 62 12, e-post: jan.larsson@slmk.org

Bengt Lindell (IT/kommunikationsansv), Bättre Tidens Gränd 18, 393 59 Kalmar, tel + fax 0480-201 84, mobiltel 070-647 23 47 e-post: bengt.lindell@slmk.org

Anneli Schmauch, Språkgränd 1, 907 33 Umeå, tel 090-19 91 48, fax 090-785 17 17 (a), e-post: anneli.schmauch@slmk.org

Sara Smedegård, c/o Skogberg, Blekegatan 4, 117 59 Stockholm, mobiltel 0702-15 80 17 e-post: sara.smedegard@slmk.org

Christina Vigre Lundius, Håkantorpsmölla, 284 91 Perstorp, tel 0435-347 31, fax 0435-353 27, e-post: christina.vigre.lundius@slmk.org

Åsa Lindström, (Studentsuppleant) Pedagoggränd 11 G, 3, 907 30 Umeå, tel 090-77 60 26, mobiltel 073-663 11 40 e-post: aasalin@yahoo.se

Revision

Auktoriserad revisor

Jan Anders Nilsson, Öhrlings PricewaterhouseCoopers, Box 1215, 251 12 Helsingborg, tel 042-37 72 00, e-post: jan-anders.nilsson@se.pwc.com

Auktoriserad revisor, suppleant

Jonas Grahn, Öhrlings PricewaterhouseCoopers, Torsgatan 21, 113 97 Stockholm, tel 08-555 330 00, e-post: jonas.grahn@se.pwc.com

Föreningsrevisor

Ylva Vladic Stjernholm, Tomtebogatan 10, 2tr, 113 39 Stockholm, tel 08-31 63 81

Föreningsrevisor, suppleant

Kristina Olofsson, Varvsgatan 3b, 824 50 Hudiksvall, tel 0650-102 56, e-post: kristina.olofsson@slmk.org

Kassör och kanslichef:

Klas Lundius, Håkantorpsmölla, 284 91 Perstorp, tel 0435-351 58, fax 0435-353 27, mobiltel 070-520 83 58 e-post: klas.lundius.@slmk.org

Valberedning:

Carin Odhner, (sammanställande) Sturevägen 30, 182 74 Stocksund, tel, 08-755 50 29, e-post: carin.odhner@telia.com

Karin Stenstedt, Alviksvägen 17, 167 53 Bromma, tel 08-25 56 38, e-post: karin.stenstedt@slmk.org

Wenjing Tao, Polkastigen 7, 152 70 Södertälje, tel, 073-764 19 52, e-post: wenjing.tao.471@student.ki.se

Karin Svensson, (Studentrepresentant) Mariehemsvägen 17 B, 906 53 Umeå, mobiltel 0735-80 75 40, e-post: iku_karin@yahoo.se

Avsändare:
SLMK, c/o Lundius
Håkantorpsmölle
284 91 PERSTORP
Sweden

**Begränsad
eftersändning**

Vid definitiv eftersändning
återsänds försändelsen med
nya adressen på baksidan

Bilder: Åsa Lindström

Target Europa

Berlin 6 augusti 2005	Tromsö 10 mars 2007
St Petersburg 6 augusti 2005	Porto 1 maj 2007
Tallin 9 augusti 2005	Strasbourg 5 augusti 2007
Rostock 6 november 2005	Düsseldorf 6 augusti 2007
Neapel 13 maj 2006	Jena 6 augusti 2007
London 6 augusti 2006	Canterbury 29 september 2007
Tallin 20 augusti 2006	Greenwich 30 september 2007
Kotka 3 september 2006	Faslane 1 oktober 2007
Helsingfors 8 september 2006	London 4 oktober 2007
Bergen 28 oktober 2006	Freiburg 2 november 2007
Köln 5 november 2006	Rotterdam 4 november 2007

På alla de här platserna har Target X hållits. Läkarstudenter och läkare har satt på sig sina vita rockar, lagt ut ett rött kryss och informerat om kärnvapen över 20 gånger i olika städer runt om i Europa. *Target X* har varit ett självklart inslag på de senaste studentkonferenserna i Neapel och i Porto, och på världskongressen i Helsingfors. Under cykelturerna *Baltic Bike Tour* inför världskongressen i Helsingfors och *Overriding Trident Tour* inför konferensen *Nuclear Weapons: The Final Pandemic* i London har deltagarna passat på att lägga ut ett rött kryss och ordna ett Target X i städer som de passerat. Flera av deltagarna i *Overriding Trident Tour* åkte också upp till kärnvapenbasen Faslane i Skottland och kampanjen *Faslane 365* för att arrangera ett Target X. Under *Nuclear weapons: The Final Pandemic* i London hölls Target X under en hel dag, det längsta hittills.

Åsa Lindström
aasalin@yahoo.se
Andreas Tolf